

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

privind excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor articolului 90
alin. (3) pct. (8) din Codul de procedură penală

*(interdicția citării și audierii în calitate de martor a unei persoane în
privața căreia sunt probe că a comis infracțiunea care se investighează)*

(sesizările nr. 163g/2024, nr. 187g/2024 și nr. 110g/2025)

CHIȘINĂU
23 septembrie 2025

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A PREVEDERILOR
ARTICOLULUI 90 ALIN. (3) PCT. (8) DIN CODUL DE PROCEDURA PENALĂ

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Dorin Casapu, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 25 iulie 2024, la 24 septembrie 2024
și la 12 mai 2025,
Examinând sesizările menționate în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, ridicate de dl avocat Ivan Ungurean, în interesele dlui Dumitru Dornea, în dosarul nr. 1-2774/2021, în interesele dlui Gicu Cazacu, în dosarul nr. 1-829/2017, și în interesele nei Ludmila Jariuc, în dosarul nr. 1-3370/2022, toate pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de dnele judecătore Ana Cucerescu și Tatiana Postolachi de la Judecătoria Chișinău, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor și a motivelor care stau la baza criticilor de neconstituționalitate, Curtea a decis, pe baza punctului 18 din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, conexarea lor într-un singur dosar, căruia i-a atribuit numărul 163g/2024.

4. Prin decizia Curții Constituționale, sesizările au fost declarate admisibile, fără a se prejudeca fondul cauzei.

5. În procesul soluționării sesizărilor, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Procuraturii Generale și Institutului de Reforme Penale.

6. În ședința publică a Curții au fost prezenți, dl Ivan Ungurean, autorul sesizărilor, dl Serghei Pleșca, reprezentantul Parlamentului, și dl Eduard Serbenko, reprezentantul Guvernului.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiilor principale, așa cum au fost formulate de autorul excepțiilor

Dosarul nr. 1-2774/2021 (sesizarea nr. 163g/2024)

7. La 20 iulie 2021 a fost pornită o cauză penală în care dl Dumitru Dornea a fost acuzat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 325 alin. (1) (*corupere activă*), iar dnii Ghenadie Ceban și Victor Urechean au fost acuzați de comiterea, în cadrul acelorași împrejurări, a infracțiunii corelative sancționate de articolul 324 alin (2) lit. b) (*corupere pasivă*) din Codul penal. Ulterior, această cauză a fost conexată la o cauză penală pornită la 15 ianuarie 2021.

8. La 9 septembrie 2021, cauza penală a dlui Dumitru Dornea a fost disjunsă. Dl Dumitru Dornea a fost învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 325 alin. (1) (*corupere activă*) din Codul penal, cauză transmisă ulterior Judecătoriei Chișinău pentru a fi examinată în fond.

9. În cadrul examinării cauzei în instanța de judecată, la 18 aprilie 2024, la 21 și, respectiv, la 25 iunie 2024, apărarea a formulat cereri de audiere în calitate de martori ai apărării a dlor Ghenadii Ceban și Victor Urecheanu.

10. Instanța de judecată a respins cererile, considerând că aceste persoane nu pot fi audiate în calitate de martori, deoarece cad sub incidența interdicției de la articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, care prevede că persoana în privința căreia sunt probe că a săvârșit infracțiunea investigată nu poate fi citată și audiată ca martor.

11. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ivan Ungurean a ridicat, în interesele dlui Dumitru Dornea, excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, sub aspectul interdicției citării și a audierii în calitate de martori a persoanelor cu privire la care există probe că au comis infracțiunea investigată, dar care își manifestă în mod benevol, lipsit de echivoc și în cunoștință de cauză acordul de a fi citate și audiate în calitate de martori.

12. Printr-o încheiere din 19 iulie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 1-829/2017 (sesizarea nr. 187g/2024)

13. Printr-o ordonanță din 29 august 2017, dl Gicu Cazacu a fost pus sub învinuire pe baza articolelor 42 alin. (2), (3), 46, 190 alin. (5) (*escrocheria*) din Codul penal pentru constituirea unui grup criminal organizat, grup care avea scopul de a dobândi ilicit, prin înșelăciune și abuz de încredere, bunurile altor persoane.

14. La aceeași dată, printr-o ordonanță, cauza penală a dlui Gicu Cazacu a fost disjunsă, pentru a fi examinată într-o procedură separată.

15. La 13 septembrie 2017, această cauză penală a fost transmisă pentru examinare în fond la Judecătoria Chișinău.

16. La 13 iunie 2024, apărătorul dlui Gicu Cazacu a inclus mărturiile altor membri ai pretinsului grup criminal în lista probelor.

17. Printr-o încheiere din 9 septembrie 2024, instanța de judecată a refuzat admiterea în proces a acestor persoane în calitate de martori, motivând că acestea nu pot fi audiate pentru că cad sub interdicția stabilită de articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, care prevede că nu poate fi citată și audiată ca martor persoana în privința căreia există probe că a comis infracțiunea investigată.

18. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ivan Ungurean a ridicat, în interesele dlui Gicu Cazacu, excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, sub aspectul interdicției citării și audierii în calitate de martori a persoanelor cu privire la care există probe că au comis infracțiunea investigată, dar care își manifestă în mod benevol, lipsit de echivoc și în cunoștință de cauză acordul de a fi citate și audiate în calitate de martori.

19. Printr-o încheiere din 17 septembrie 2024, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Dosarul nr. 1-3370/2022 (sesizarea nr. 110g/2025)

20. La 14 ianuarie 2015 și la 16 februarie 2015 au fost pornite mai multe cauze penale, care la 17 februarie 2015 au fost conexe.

21. Printr-o ordonanță, cauza penală a dnei Ludmila Jariuc a fost disjunsă, pentru a fi examinată într-o procedură separată.

22. Această cauză penală a fost transmisă pentru examinare în fond la Judecătoria Chișinău.

23. Potrivit rechizitoriului din 28 noiembrie 2022, dna Ludmila Jariuc a fost acuzată pe baza articolelor 42 alin. (5), 46, 239 alin. (2) lit. a) (*încălcarea regulilor de creditare, politicilor de acordare a împrumuturilor sau regulilor de acordare a despăgubirii/indemnizației de asigurare*) din Codul penal pentru complicitate la activitatea unui grup criminal organizat, grup care avea scopul de a acorda credite cu încălcarea intenționată a regulilor de creditare.

24. Apărătorul dnei Ludmila Jariuc a inclus mărturiile altor membri ai pretinsului grup criminal în lista probelor apărării.

25. În procesul de examinare a cauzei, dl avocat Ivan Ungurean a ridicat, în interesele dnei Ludmila Jariuc, excepția de neconstituționalitate a articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, sub aspectul interdicției citării și audierii în calitate de martori a persoanelor cu privire la care există probe că au comis infracțiunea investigată, dar care își manifestă în mod benevol, lipsit de echivoc și în cunoștință de cauză acordul de a fi citate și audiate în calitate de martori.

26. Printr-o încheiere din 4 aprilie 2025, Judecătoria Chișinău a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

27. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A PREVEDERILOR
ARTICOLULUI 90 ALIN. (3) PCT. (8) DIN CODUL DE PROCEDURA PENALĂ

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 26
Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]”

Articolul 54
Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

28. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 63
Bănuitul

„(1) Bănuitul este persoana fizică sau juridică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire.

[...]

(7) Interogarea în calitate de martor a persoanei față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune se interzice.

[...]”

Articolul 90
Martorul

„[...]

(3) Nu pot fi citați și ascultați ca martori:

[...]

8) **persoana față de care există anumite probe că a săvârșit infracțiunea ce se investighează;**

[...]

(12) Martorul are dreptul:

[...]

7) să refuze de a face declarații, de a prezenta obiecte, documente, mostre pentru cercetare comparativă sau date dacă acestea pot fi folosite ca probe care mărturisesc împotriva sa sau a rudelor sale apropiate;

[...].”

Articolul 95 Admisibilitatea probelor

„[...]

(2) Chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe o decide organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, ori, după caz, instanța de judecată.

[...].”

Articolul 103 Declarațiile bănuیتului, învinuitului, inculpatului

„[...]

(3) Bănuitul, învinuitul, inculpatul nu poate fi forțat să mărturisească împotriva sa sau împotriva rudelor sale apropiate ori să-și recunoască vinovăția și nu poate fi tras la răspundere pentru refuzul de a face astfel de declarații.

[...].”

Articolul 104 Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului

„(1) Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului se face numai în prezența unui apărător ales sau a unui avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, imediat după reținere sau, după caz, după punerea sub învinuire, dacă acesta acceptă să fie audiat. Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului poate avea loc și în lipsa apărătorului ales sau desemnat, cu acordul scris al persoanei audiate exprimat în prezența apărătorului. Nu se permite audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului în stare de oboseală, precum și în timpul nopții, decât doar la cererea persoanei audiate în cazurile ce nu suferă amânare, care vor fi motivate în procesul-verbal al audierii. Audierea bănuیتului, învinuitului, inculpatului se înregistrează prin mijloace audio și video în condițiile art. 115, iar suportul informațional care conține înregistrarea se anexează la procesul-verbal al audierii.

[...].”

ÎN DREPT

I. Argumentele autorului excepțiilor de neconstituționalitate

29. Autorul sesizărilor consideră că norma contestată interzice citarea și audierea în calitate de martor a persoanei față de care există probe că a comis infracțiunea investigată, inclusiv în condițiile în care această persoană își manifestă în mod benevol acordul de a fi audiată în calitate de martor și renunță la garanțiile unui proces echitabil.

30. În acest sens, autorul excepțiilor consideră că norma contestată îi privează pe inculpați de drepturile la apărare și la un proces echitabil, în cazul în care aceștia solicită audierea în calitate de martor a unor persoane în privința cărora există probe că au săvârșit infracțiunea investigată.

31. Totodată, autorul sesizărilor consideră că norma contestată este imprevizibilă și neclară, deoarece le impune instanțelor de judecată să respingă cererile de audiere a martorilor apărării în mod automat și în lipsa unei motivări, fără posibilitatea de a efectua un control judiciar efectiv, contrar garanțiilor prevăzute la articolele 6 § 1 și 6 § 3 lit. d) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

32. De altfel, autorul sesizărilor consideră că legislatorul a omis să reglementeze situația persoanelor față de care există probe că au comis infracțiunea investigată, dar care își manifestă acordul de a fi audiate în calitate de martor.

33. În opinia autorului sesizărilor, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 4, 8, 20, 26 alineatele (1) și (2), 54 din Constituție.

II. Argumentele autorităților și ale organizațiilor cărora le-a fost solicitată și care și-au prezentat opinia

34. În opinia sa, Parlamentul notează că scopul normei contestate este să asigure dreptul persoanei de a fi prezumată nevinovată și dreptul la apărare. În acest sens, interdicția din norma menționată se referă la acuzatul în propria cauză, adică nu poate fi citat și audiat în calitate de martor bănuitul, învinuitul sau inculpatul la investigarea propriei fapte, indiferent de forma de participare și nu exclude apariția acestei interdicții într-o altă cauză disjunctă în privința unui coacuzat. Interdicția este aplicabilă atât martorilor acuzării, cât și martorilor apărării și în acest mod este respectată egalitatea armelor. Totodată, având în vedere că Codul de procedură penală oferă judecătorului posibilitatea de a decide asupra admisibilității probelor și de a le aprecia după propria convingere, decizia de a admite audierea în calitate de martor a unei persoane acuzate și aprecierea utilității declarațiilor acestui martor, ținând cont și de interdicția contestată, îi revine instanței de judecată. De asemenea, în cazul în care există consimțământul coacuzatului de a fi audiat în calitate de martor, nu este clar cum acesta își va onora obligația de a face declarații veridice și de a comunica tot ce știe, fără a se dezarma în propria cauză.

35. În concluzie, Parlamentul a menționat că, având în vedere circumstanțele cauzelor, nu poate fi reținută critica de neconstituționalitate invocată, pentru că norma contestată nu este aplicabilă la examinarea acestora.

36. Potrivit opiniei prezentate de Guvern, dreptul la un proces echitabil nu este absolut, iar excluderea persoanelor suspectate de săvârșirea unei infracțiuni din categoria martorilor reprezintă o limitare proporțională și justificată pentru asigurarea echității procedurii și protejarea drepturilor altor participanți, *i.e.* ale persoanei în privința căreia există anumite probe că a săvârșit infracțiunea care se investighează, chiar și în situația unei cauze penale disjuncte. Pentru că poziția juridică a acestei persoane este mai complexă și vulnerabilă, ea nu poate fi considerată doar un martor în sens clasic și necesită să-i fie asigurate drepturile de a nu se autoincrimina și de a păstra tăcerea. Calitatea de martor obligă persoana să facă declarații sub jurământ, în acest mod, orice declarație ar putea ulterior fi folosită împotriva ei, în propria cauză penală. Pentru a anticipa această situație, legislatorul a prevăzut interdicția în cauză pentru faza de urmărire penală. De asemenea, de vreme ce în normă este utilizat textul „infracțiunea ce se investighează”, această interdicție se aplică doar la faza de urmărire penală, pentru că investigarea cauzei este de competența organului de urmărire penală. La faza judecării cauzei, articolul 347 din Codul de procedură penală acordă instanței de judecată posibilitatea să decidă asupra pertinentei probelor prezentate de părți. În cazul în care constată că persoana s-ar autoincrimina, pentru a proteja acest drept, atât timp cât se respectă principiul egalității armelor, instanța de judecată poate să respingă cererea de audiere, fără a încălca dreptul acuzatului la un proces echitabil.

37. În concluzie, Guvernul a menționat că norma contestată nu îngrădește dreptul de acces liber la justiție și dreptul la apărare, dar ține de o chestiune de interpretare și de aplicare a legii de către instanțele de judecată.

38. Institutul de Reforme Penale afirmă că, în esență, norma criticată prevede un privilegiu al persoanei împotriva autoincriminării, denumit „dreptul la tăcere”. Acest privilegiu se aplică atât la faza urmăririi penale, cât și la faza judecării, și nu încetează nici după pronunțarea unei hotărâri irevocabile. Totuși, o eventuală audiere a persoanei care renunță la acest privilegiu ar putea avea loc doar în cazul unui acord liber exprimat în fața instanței de judecată, care nu contravine unui interes public, și în prezența unor garanții minime, proporționale dreptului la care s-a renunțat, *e.g.* neaplicarea răspunderii penale pentru depunerea unor mărturii false sau garanțiilor de asigurare a martorilor care dispun de dreptul la tăcere. Specificul declarațiilor în acest caz diferă de declarațiile unui martor simplu, deoarece, în anumite circumstanțe, persoana ar putea aborda și propriile fapte, și astfel nu se poate pretinde la o similitudine dintre declarațiile date în calitate de acuzat și cele date în calitate de martor. De asemenea, urmează ca instanțele de judecată să analizeze dacă audierea unui coacuzat în calitate de martor ar putea afecta echitatea procesului, iar în cazul acceptării audierii, această probă nu poate avea o valoare determinantă și trebuie apreciată în raport cu alte probe, și să fie administrată doar după epuizarea tuturor căilor de obținere a probelor noi.

39. În opinia sa, Procuratura Generală menționează că Codul de procedură penală, prin articolele 370 alineatele (3) și (4), 375 și 375¹ alineatul (1), pe de o parte, garantează dreptul inculpatului de a participa la audiere și de a pune întrebări martorilor, pe de altă parte, instanța de judecată, la cererea părților în proces, poate efectua alte acțiuni necesare, inclusiv să administreze probe noi, pentru constatarea circumstanțelor importante cauzei. De asemenea,

audierea unei persoane care a participat la săvârșirea infracțiunii investigate poate genera conflicte de interese și poate compromite integritatea procesului penal, iar interdicția respectivă garantează ca probele obținute să nu fie afectate de vicii. Prin urmare, Procuratura Generală consideră că norma criticată în sesizări nu încalcă accesul liber la justiție.

III. Drept comparat

40. În România, potrivit articolului 114 alin. (1) din Codul de procedură penală¹, poate fi audiată în calitate de martor orice persoană care are cunoștință despre fapte sau împrejurări de fapt care constituie probe în cauza penală, iar potrivit articolului 118 alin. (3) din același Cod, care reglementează dreptul la tăcere și neautoincriminare, declarația de martor dată de o persoană care, în aceeași cauză, anterior declarației a avut sau, ulterior, a dobândit calitatea de suspect ori inculpat nu poate fi folosită împotriva sa. Organele judiciare au obligația să menționeze, cu ocazia consemnării declarației, calitatea procesuală anterioară.

41. În § 65 din Decizia nr. 236 din 2 iunie 2020², Curtea Constituțională a României a reținut că legea procesual-penală permite audierea unui participant la săvârșirea infracțiunii, în calitate de martor, în cauza disjunctă, însă acesta nu poate fi un martor veritabil, pentru că în privința lui operează o prezumție de parțialitate.

42. În Polonia, articolul 182 alin. (3) din Codul de procedură penală³ prevede că dreptul de a refuza să depună mărturie se aplică și unui martor care, într-un alt caz în curs de examinare, este acuzat de complicitate la infracțiunea care face obiectul procedurii.

43. În Franța, deși articolul 105 din Codul de procedură penală⁴ prevede interdicția de a audia ca martor persoanele împotriva cărora există probe serioase și consistente că au participat la faptele aduse în fața judecătorului de instrucție, prevederile articolelor 113-1 - 113-7 din același Cod reglementează instituția martorului asistat, care este persoana cu privire la care există dovezi că ar fi putut participa la săvârșirea infracțiunii. Aceasta poate fi audiată în fața judecătorului de instrucție, fiind asistată de un apărător, având dreptul de a păstra tăcerea și fără a avea obligația de jurământ.

44. În Lituania, potrivit articolului 80 alin. (1) din Codul de procedură penală⁵, este interzis de a audia ca martor o persoană care poate depune mărturie despre o faptă penală pe care ar fi putut-o săvârși, cu excepția cazurilor în care este de acord să depună o astfel de mărturie.

45. În Bulgaria, potrivit articolului 118 alin. (1) din Codul de procedură penală⁶, nu pot fi audiate ca martor persoanele care au participat la aceeași procedură penală în altă calitate procesuală, cu excepția inculpatului împotriva căruia procedurile au fost încheiate ori s-au încheiat cu o hotărâre

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/297206>

² https://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2020/06/Decizie_236_2020.pdf

³ <https://lexlege.pl/kpk/rozdzial-21-swiadkowie/499/>

⁴ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154/2024-07-01/

⁵ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EC588C321777/asr>

⁶ <https://justice.government.bg/home/normdoc/2135512224>

judecătorească definitivă. Articolul 121 alin. (1) din același Cod reglementează dreptul martorului de a nu se autoincrimina.

46. În Portugalia, Codul de procedură penală⁷, prin articolul 133 alin. (1), interzice audierea ca martor a învinuiților și coînculpaților în aceeași procedură sau într-un proces conex, atâta timp cât își mențin această calitate. Alineatul (2) din același articol prevede că, în cazul separării cauzelor, inculpații pentru aceeași infracțiune sau pentru o infracțiune conexă, chiar dacă au fost deja condamnați printr-o sentință definitivă, pot depune mărturie în calitate de martori numai dacă își dau acordul expres.

47. În Germania, potrivit articolului 55 alin. (1) din Codul de procedură penală⁸, orice martor poate refuza să răspundă la întrebările ale căror răspunsuri l-ar expune riscului de a fi urmărit penal pentru infracțiune sau contravenție administrativă. Prevederile articolului 60 din același Cod înlătură obligația jurământului în cazul persoanelor care sunt suspectate sau au fost deja condamnate pentru infracțiunea care face obiectul anchetei sau de participare la aceasta.

48. În Italia, potrivit articolului 64 alin. (3) lit. c) din Codul de procedură penală⁹, persoana suspectată înainte de începerea interogatoriului este avertizată că, dacă face declarații asupra faptelor care privesc răspunderea altora, își va asuma, în raport cu aceste fapte, rolul de martor, fără a aduce atingere incompatibilităților prevăzute de articolul 197 și garanțiilor prevăzute la articolul 197-bis. Articolul 197 alin. (1) lit. a) și b) prevede că nu pot fi audiați ca martor (i) coînculpații pentru aceeași infracțiune sau persoanele acuzate într-o procedură conexă, cu excepția cazului în care împotriva lor a fost pronunțată o hotărâre definitivă de achitare, condamnare sau aplicare a pedepsei; (ii) cu excepția cazurilor prevăzute la articolul 64 alineatul (3) lit. (c), persoanele acuzate în proceduri conexe sau pentru o infracțiune conexă, înainte de pronunțarea unei hotărâri definitive de achitare, condamnare sau aplicare a pedepsei împotriva acestora.

49. Totodată, potrivit articolului 197-bis alin. (1), inculpatul într-o procedură conexă sau într-o infracțiune conexă poate fi întotdeauna audiat ca martor atunci când împotriva sa a fost pronunțată o hotărâre definitivă de achitare, de condamnare sau de aplicare a pedepsei, iar conform alineatului (2) din același articol, inculpatul într-o procedură conexă sau într-o infracțiune conexă poate fi audiat și ca martor în cazul prevăzut la articolul 64 alin. (3) litera c). De asemenea, alineatele (3) și (4) din același articol prevăd că în ambele cazuri menționate inculpatul audiat ca martor este asistat de un avocat, în cazul alineatului (1), acesta nu poate fi obligat să depună mărturie cu privire la faptele pentru care a fost condamnat în instanță dacă a negat răspunderea sau nu a făcut nicio declarație în timpul procedurii, iar în cazul alineatului (2), acesta nu poate fi obligat să depună mărturie cu privire la faptele care privesc răspunderea sa pentru infracțiunea pentru care este sau a fost urmărit penal. Potrivit alineatului (5), declarațiile persoanelor menționate nu pot fi utilizate împotriva persoanei care le-a făcut în cadrul

⁷ <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/decreto-lei/1987-34570075>

⁸ <https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/BJNR006290950.html>

⁹ <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.del.presidente.della.repubblica:1988-09-22;447>

unei proceduri împotriva sa, în cadrul unei proceduri de revizuire a condamnării și în cadrul oricărei alte proceduri.

IV. Aprecierea Curții

A. Admisibilitatea

50. Prin Decizia sa din 3 iulie 2025, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei sesizări stabilite în jurisprudența sa constantă.

51. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură penală, ține de competența Curții Constituționale.

52. Curtea a reținut că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de avocatul unor părți în procese. Astfel, sesizările sunt formulate de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

53. Curtea a observat că obiectul sesizărilor este articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, care stabilește că nu pot fi citate și ascultate ca martori persoanele în privința cărora există probe că au comis infracțiunea investigată.

54. Excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate în trei cauze penale în care partea apărării a solicitat audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea unei infracțiuni conexe sau de comiterea aceleiași infracțiuni, cauzele penale ale acestora fiind disjuncte anterior și se află în proceduri separate (a se vedea §§ 7-9, 13-16, 20-24 *supra*). În primele două cauze, instanțele de judecată au respins aceste cereri prin referire la prevederile contestate (a se vedea §§ 10, 17). În cea de-a treia cauză, sesizarea nr. 110g/2025, instanța de judecată a menționat în încheiere că prevederile contestate sunt aplicabile cauzei. Prin urmare, Curtea a reținut că instanțele de judecată au aplicat aceste prevederi în cadrul examinării cauzelor penale menționate în sesizările nr. 163g/2024 și nr. 187g/2024. În cazul sesizării nr. 110g/2025, Curtea a admis că instanța de judecată va avea în vedere prevederile contestate la soluționarea cauzei.

55. Curtea a observat că prevederile articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală au constituit obiect de examinare la Curtea Constituțională (a se vedea DCC nr. 14 din 29 ianuarie 2019). Totuși, spre deosebire de DCC nr. 14 din 29 ianuarie 2019, în acest caz autorul pune în discuție inclusiv omisiunea legislatorului de a reglementa posibilitatea citării și audierii în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își exprimă acordul de a fi audiate în calitate de martori.

56. Curtea a reținut că omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă această omisiune afectează un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 12 din 6 aprilie 2021, § 35).

57. Autorul excepțiilor susține că norma contestată contravine articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 4 (*drepturile și libertățile omului*), 8 (*respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale*), 20

(*accesul liber la justiție*), 26 alineatele (1) și (2) (*dreptul la apărare*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

58. Curtea a notat în jurisprudența sa că articolele 1 alin. (3), 4 și 8 din Constituție comportă un caracter general și nu pot reprezenta repere individuale și separate. Aceste norme pot fi invocate numai împreună cu o altă prevedere din Constituție, care trebuie să fie aplicabilă (a se vedea DCC nr. 111 din 12 septembrie 2023, § 14).

59. În privința articolului 54 din Constituție, Curtea a reiterat că acesta nu are o aplicare de sine stătătoare, ci numai în coroborare cu un drept fundamental, care trebuie să fie aplicabil (a se vedea DCC nr. 56 din 4 iunie 2024, § 20).

60. Articolul 20 din Constituție, care garantează dreptul de acces liber la justiție, este corespondentul articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, este corespondentul articolului 6 § 3 din Convenție. Astfel, garanțiile stabilite de articolul 26 din Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil, prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 din Convenție (a se vedea DCC nr. 37 din 25 aprilie 2024, § 22).

61. Cu privire la incidența articolului 26 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul la apărare reprezintă totalitatea prerogativelor și a posibilităților pe care persoanele le au, potrivit legii, în vederea apărării intereselor lor (a se vedea HCC nr. 5 din 3 martie 2022, § 65). Atunci când persoana nu are posibilitatea de a-și prezenta probele și de a-și demonstra nevinovăția, ea nu poate utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa, așa cum le stabilește articolul 26 din Constituție (a se vedea HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 32).

62. În Decizia nr. 14 din 29 ianuarie 2019, Curtea a subliniat că rațiunea interdicției prevăzute la articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală constă în asigurarea efectivă a garanțiilor de care beneficiază persoana în privința căreia organul de urmărire penală deține probe că ar fi comis o infracțiune care se investighează, *i.e.* dreptul de a nu fi forțat să mărturisească împotriva sa, dreptul de a fi asistat de un apărător, dreptul de a nu se autoincrimina și dreptul la tăcere. De asemenea, persoanele avute în vedere de articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală – persoanele „acuzate de comiterea unei infracțiuni ce se investighează”, trebuie să fie informate despre drepturile lor (a se vedea § 20 din Decizia menționată *supra*).

63. De asemenea, Curtea a notat că în ipoteza în care organul de urmărire penală nu ar deține probe că o anumită persoană ar fi comis infracțiunea investigată și ar cita-o în calitate de martor în contextul anchetei desfășurate, iar persoana în discuție ar da declarații care ar contribui la propria acuzare, atunci organul de urmărire penală trebuie să oprească audierea acesteia și să o notifice despre drepturile sale procedurale (a se vedea § 21 din Decizia menționată *supra*). Așadar, nu poate fi admisă situația în care aceeași persoană are, deopotrivă, statutul de martor și de bănuț, învinuit sau inculpat în aceeași cauză penală.

64. Curtea a observat că, în cazul în care persoanele acuzate de comiterea unei infracțiuni ar solicita audierea în calitate de martori în apărare a unor persoane acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, însă

judecate sau investigate într-o procedură separată, Codul de procedură penală nu prevede o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri. În cauzele în care au fost ridicate excepțiile de neconstituționalitate instanțele de judecată au respins aceste cereri pe baza normei contestate, care prevede că nu pot fi citate și ascultate ca martori persoanele în privința cărora există probe că au comis infracțiunea investigată.

65. Astfel, Curtea a constatat că norma contestată afectează posibilitatea acuzatului de a se apăra efectiv împotriva acuzațiilor formulate împotriva sa, fapt ce pune în discuție problema limitării accesului liber la justiție și a dreptului la apărare al acuzatului.

66. Așadar, Curtea a constatat incidența articolelor 20 și 26 din Constituție și a considerat că este necesară o analiză în fond a omisiunii legislative pentru a stabili dacă aceasta instituie o ingerință justificată în exercitarea drepturilor de acces liber la justiție și la apărare.

B. Fondul cauzei

Principii generale

67. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că Convenția Europeană a Drepturilor Omului este concepută să garanteze drepturi practice și eficiente, nu drepturi teoretice sau iluzorii. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la articolul 6 din Convenție, având în vedere locul proeminent deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil, cu toate garanțiile prevăzute la acest articol (a se vedea *Zhang v. Ucraina*, 13 noiembrie 2018, § 59).

68. De asemenea, Curtea a stabilit că solicitarea administrării probelor constituie principalul instrument de apărare al inculpatului împotriva învinuirii formulate de procuror (a se vedea DCC nr. 39 din 8 mai 2018, § 21). Refuzul nejustificat de a audia un martor al apărării, dacă declarația acestuia este pertinentă pentru cauza examinată, constituie o eroare gravă de fapt (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 64; DCC nr. 74 din 2 iulie 2020, § 48).

69. Totodată, de vreme ce instanța de judecată trebuie să se asigure că a fost respectată echitatea în ansamblu a procesului penal, aceasta trebuie să examineze inclusiv ponderea mărturiilor și garanțiile procedurale compensatorii (a se vedea DCC nr. 64 din 29 iunie 2023, § 30; DCC nr. 79 din 4 iulie 2024, § 24).

70. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că, deși articolul 6 § 1 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu stabilește anumite reguli privind admisibilitatea probelor. Atât admisibilitatea probelor, cât și aprecierea lor constituie, în primul rând, o problemă de reglementare în legislația națională și este de competența instanțelor naționale să evalueze dovezile din fața lor (a se vedea *Lhermitte v. Belgia* [MC], 29 noiembrie 2016, § 83; *Hachapuridze și Hachidze v. Georgia*, 29 august 2024, § 95). Dacă sarcina Curții Europene constă în a verifica dacă procedura în ansamblul său, inclusiv modul în care au fost administrate probele, are un caracter echitabil într-un caz concret, sarcina Curții Constituționale constă în a verifica dacă legislația contestată asigură o bază pentru pronunțarea unui act

judiciar cu respectarea rigorilor procesului echitabil garantat constituțional (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 29).

71. Curtea Europeană a menționat că termenul „martor” are un sens „autonom” în sistemul Convenției, indiferent dacă declarațiile sunt date de un martor sau de un coacuzat (a se vedea *Lucà v. Italia*, 27 februarie 2001, § 41; *Strassenmeyer v. Germania*, 2 mai 2023, § 72). Totodată, articolul 6 § 3 litera (d) din Convenție consacră dreptul inculpatului de a audia sau de a cere audierea martorilor împotriva sa, precum și dreptul de a chema martori în apărarea sa. Această prevedere nu impune prezența și audierea fiecărui martor în numele acuzatului, scopul acesteia fiind de a asigura „egalitatea de arme” (a se vedea *Škoberne v. Slovenia*, 15 februarie 2024, §§ 97, 99). Regula generală este că instanțele naționale trebuie să aibă competența să evalueze probele din fața lor, precum și relevanța probelor pe care inculpații doresc să le aducă, și să aprecieze dacă este oportun să cheme un anumit martor (a se vedea *Murtazaliyeva v. Rusia* [MC], 18 decembrie 2018, § 140; *Keskin v. Țările de Jos*, 19 ianuarie 2021, § 43).

72. De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că se poate pune problema accesului la probe în contextul articolului 6 din Convenția Europeană în măsura în care probele în discuție sunt relevante pentru cauza reclamantului, în special dacă acestea au avut o influență importantă asupra acuzațiilor aduse împotriva sa. Este cazul în care probele au fost folosite și au fost invocate pentru a se stabili vinovăția reclamantului sau conțineau astfel de elemente care i-ar fi putut permite acestuia să se disculpe sau să obțină o reducere a pedepsei (a se vedea *Matanović v. Croația*, 4 aprilie 2017, § 161). Instanțele naționale trebuie să furnizeze motive relevante pentru respingerea unei cereri suficient de motivate a apărării cu privire la audierea unui martor a cărui declarație ar consolida poziția reclamantului și ar putea duce chiar la achitarea sa (a se vedea *Topić v. Croația*, 10 octombrie 2013, § 42).

73. De exemplu, în cauza *Škoberne v. Slovenia*, 15 februarie 2024, §§ 104-109, Curtea Europeană a constatat că refuzul neîntemeiat al instanței de a audia un coacuzat în calitate de martor poate constitui, în anumite circumstanțe, o încălcare a dreptului la un proces echitabil. Faptul că reclamantul a fost lipsit de posibilitatea de a prezenta în mod efectiv probele martorilor în apărarea sa (coacuzății judecați în procedură separată) și de a se baza pe acestea pentru a-și argumenta cauza a făcut procedura de judecată inechitabilă.

74. În cauza *Murtazaliyeva v. Rusia*, [MC], 18 decembrie 2018, § 158, Curtea Europeană a formulat următorul test pentru a evalua dacă dreptul de a cita un martor în apărare, în baza articolului 6 § 3 (d) din Convenție, a fost respectat: (i) dacă cererea de audiere a unui martor a fost suficient de motivată și relevantă pentru obiectul acuzației; (ii) dacă instanțele naționale au luat în considerare relevanța acelei mărturii și au motivat în mod suficient decizia lor de a nu permite audierea unui martor la proces; și (iii) dacă decizia instanțelor naționale de a nu permite audierea unui martor a subminat echitatea generală a procedurii.

75. Prin urmare, Curtea menționează că obligația pozitivă a statului este de a adopta măsuri care să asigure exercitarea efectivă a dreptului la apărare și a dreptului de acces liber la justiție.

76. În acest caz autorul pune în discuție dacă articolul 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală reglementează posibilitatea acuzatului de a solicita citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își manifestă acordul de a fi audiate.

77. Cu referire la situația în care persoana acuzată de comiterea unei infracțiuni solicită citarea și audierea în calitate de martori a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, care își exprimă acordul de a fi audiate, Curtea constată că Codul de procedură penală nu reglementează o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri. În lipsa unei proceduri distincte, instanțele de judecată resping aceste cereri doar pe baza normei contestate, care prevede că nu pot fi citate și ascultate ca martori persoanele în privința cărora există probe că au comis infracțiunea investigată, fără a verifica în prealabil relevanța și oportunitatea acestor probe (a se vedea §§ 10, 17 și 54, *supra*).

78. Curtea admite că pot exista situații când declarațiile unor persoane acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, pot avea un rol important pentru acuzat la soluționarea cauzei în privința sa. Un eventual refuz al instanței de judecată de a audia aceste persoane în calitate de martori, bazat pe aplicarea automată a normei contestate, poate afecta în mod substanțial drepturile la apărare și de acces liber la justiție ale persoanei acuzate, deoarece aceasta ar fi lipsită de posibilitatea de a prezenta în mod efectiv probele martorilor în apărarea sa (coacuzăți în cauze examinate separat) și de a se baza pe acestea pentru a-și argumenta cauza (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Škoberne v. Slovenia*, 15 februarie 2024, §§ 104-109).

79. Potrivit Constituției, justiția este înfăptuită doar de către instanțele judecătorești. Totodată, în procesul înfăptuirii justiției instanțele judecătorești trebuie să fie independente și să nu fie limitate în competențe, pentru a exercita un control de plină jurisdicție (a se vedea HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 80).

80. De asemenea, Curtea observă că instanța de judecată este obligată, în cursul judecării unei cauze penale, să cerceteze nemijlocit, sub toate aspectele, probele prezentate de părți sau administrate la cererea acestora și, *inter alia*, să audieze martorii și să asigure părții acuzării și părții apărării condițiile necesare pentru cercetarea multilaterală și în deplină măsură a circumstanțelor cauzei (a se vedea articolul 314 din Codul de procedură penală).

81. În acest context, Curtea subliniază că, în situația în care în cauza penală disjunsă inculpatul ar solicita citarea și audierea persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, pentru a depune declarații în calitate de martori, legislatorul, pentru a asigura echitatea în ansamblu a procesului penal și compatibilitatea acestuia cu exigențele articolelor 20 și 26 din Constituție, trebuie să asigure competența instanței de judecată de a aprecia dacă: (i) cererea de audiere a unui martor este suficient de motivată și relevantă pentru obiectul acuzației; (ii) aceste mărturii sunt relevante și dacă refuză să motiveze în mod suficient decizia de a nu permite audierea unui martor la

proces; (iii) decizia de refuz nu subminează echitatea generală a procedurii (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Murtazaliyeva v. Rusia*, [MC], 18 decembrie 2018, § 158). În caz contrar, este afectată posibilitatea acuzatului de a se apăra efectiv împotriva acuzațiilor formulate împotriva sa, creându-se premise pentru încălcarea dreptului la un proces echitabil.

82. Prin urmare, Curtea constată că, de vreme ce Codul de procedură penală nu reglementează o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri, în anumite situații, drepturile acuzatului la acces liber la justiție și la apărare devin inefective și iluzorii.

83. Curtea are în vedere și argumentele Parlamentului, care a afirmat că scopul normei contestate este să asigure dreptul persoanei de a fi prezumată nevinovată și dreptul la apărare, iar în cazul existenței consimțământului coacuzatului de a fi audiat în calitate de martor, nu este clar cum acesta își va onora obligația de a face declarații veridice și de a comunica tot ce știe, fără a se dezarma în propria cauză.

84. Cu referire la acest aspect, Curtea reține că existența consimțământului persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, de a fi audiate în calitate de martori nu poate constitui o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenția Europeană nu împiedică o persoană să renunțe la o serie de drepturi procedurale din proprie voință (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Scoppola v. Italia (nr.2)* [MC], 17 septembrie 2009, § 135; *V.C.L. și A.N. v. Regatul Unit*, 16 februarie 2021, § 201). Curtea Europeană a subliniat că, pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie stabilită întotdeauna într-un mod lipsit de echivoc și însoțită de garanții minime, comensurabile cu importanța acesteia, voluntară, bazată pe o alegere informată și clară. Mai mult, ea nu trebuie să contravină vreunui interes public important (a se vedea *Dvorski v. Croația* [MC], 20 octombrie 2015, § 100-102; *Krpelík v. Republica Cehă*, 12 iunie 2025, § 76).

85. De asemenea, Curtea Europeană a subliniat că statutul de „martor” acordat unui coacuzat sau unui presupus complice (judecați separat) nu îi interzic să facă uz de drepturile sale în calitate de suspect penal, inclusiv de privilegiul împotriva autoincriminării. Într-adevăr, astfel de martori pot fi obligați să se prezinte în scopul audierii, dar nu pot fi obligați să dea declarații (a se vedea *Cabral v. Țările de Jos*, 28 august 2018, § 34; *Oddone și Pecci v. San Marino*, 17 octombrie 2019, § 96).

86. Prin urmare, Curtea reține că aceste persoane pot fi audiate doar în condițiile exprimării unui consimțământ lipsit de echivoc și însoțit de garanții minime, e.g. dreptul de a nu fi forțat să mărturisească împotriva sa, dreptul de a fi asistat de un apărător, dreptul de a nu se autoincrimina și dreptul la tăcere.

87. De asemenea, având în vedere faptul că nicio probă nu are o valoare prestabilită, Curtea constată că eventualele declarații date în calitate de martor de o persoană coacuzată de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, pot fi luate în considerare de instanța de judecată, care are sarcina de a aprecia ponderea și de a evalua credibilitatea acestora doar în mod contradictoriu și în coroborare cu alte probe administrate în cauza respectivă.

88. Rezumând cele enunțate supra, Curtea conchide că omisiunea legislativă contravine articolelor 20 și 26 din Constituție coroborate cu

articolele 1 alin. (3), 4, 8 și 54 alin. (2) din Constituție în partea în care nu reglementează o procedură distinctă de soluționare a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, care își manifestă acordul de a fi audiate. În acest sens, Curtea va emite o adresă Parlamentului.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 37 și 38 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admit* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a prevederilor articolului 90 alin. (3) pct. 8) din Codul de procedură penală, ridicate de dl avocat Ivan Ungurean, în interesele dlui Dumitru Dornea, în dosarul nr. 1-2774/2021, în interesele dlui Gicu Cazacu, în dosarul nr. 1-829/2017, și în interesele dnei Ludmila Jariuc, în dosarul nr. 1-3370/2022, toate pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. *Se declară neconstituțională* omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de soluționare la etapa judecării cauzei penale a cererilor privind citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, persoane care își exprimă acordul de a fi audiate în calitate de martor.

3. Până la modificarea legii de către Parlament, în cazul în care inculpatul solicită citarea și audierea în calitate de martor a persoanelor acuzate de comiterea aceleiași fapte sau a unei fapte conexe, dar examinate într-o procedură separată, instanța de judecată trebuie să aprecieze dacă: (1) cererea de audiere a martorului este suficient de motivată și relevantă pentru obiectul acuzației; (2) eventualele mărturii pot fi relevante, iar în caz de refuz să motiveze în mod suficient decizia de a nu permite audierea martorului în proces; (3) decizia cu privire la refuzul audierii martorului nu subminează echitatea generală a procedurii. În cazul în care instanța acceptă audierea, persoana trebuie să fie informată despre dreptul de a fi asistată de un apărător, despre dreptul de a nu se autoincrimina și despre dreptul de a refuza să facă declarații.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 23 septembrie 2025
HCC nr. 11
Dosarul nr. 163g/2024*